

**MATERIAŁY LEADER100
DO ROZWOJU OSOBISTEGO**

ROZWIJAM I WZMACNIAM KOMPETENCJĘ: ODPOWIEDZIALNOŚĆ

(na poziomie Pre-Leader)

**Nawyk utrwalany na tym poziomie:
ZNAM I WYPEŁNIAM MOJE OBOWIĄZKI**

KLASY V-VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Drodzy Rodzice, Drodzy Nauczyciele,

Jak wskazują liczne badania naukowe oraz doświadczenia praktyczne, życiowy sukces zależy jest w zdecydowanej mierze od tzw. kompetencji miękkich (np. umiejętności pracy w zespole, odpowiedzialności, kreatywności czy podejmowania inicjatywy). Kompetencje te mogą być kształtowane na skutek utrwalania pozytywnych nawyków, takich jak porządek, podejmowanie odpowiedzialności za wykonaną pracę czy odpowiedni sposób informowania o wykonanych zadaniach. Aby wspomóc Państwa pracę wychowawczą, pragniemy podzielić się naszym ponad dziesięcioletnim doświadczeniem w zakresie rozwoju pozytywnych nawyków.

Przedstawione materiały zawierają narzędzia, które umożliwią dzieciom czerpanie satysfakcji z samodzielnej pracy nad utrwalaniem pozytywnych nawyków. W ich skład wchodzi: **Samooceńca Ucznia**, **Plan Treningu Ucznia wraz z Tabelą Codziennych Postępów** oraz **wskazówki**, jak osiągnąć postępy ćwicząc przez cały miesiąc. Chcemy podzielić się **doświadczeniem**, jak można pomóc dzieciom w osiągnięciu ich celów. W naszych materiałach przydatne informacje znajdują nie tylko rodzice, ale też osoby biorące udział w wychowaniu dzieci: nauczyciele, trenerzy czy wychowawcy. Przedstawiona struktura działania oparta jest na naszym ponad dziesięcioletnim doświadczeniu, jak również na badaniach naukowych, które prowadzą do dwóch podstawowych wniosków:

1. Powtarzanie danej czynności przez 28 kolejnych dni pozwala wykształcić pozytywny nawyk
2. Wsparcie udzielone dzieciom przez rodziców, wychowawców, nauczycieli czy trenerów w sposób istotny wzmacnia proces nabywania pozytywnych nawyków przez dzieci

Materiały Leader100 pomogły już tysiącom rodzin na całym świecie w osiągnięciu sukcesów wychowawczych. Setki szkół z różnych krajów korzystają z naszych materiałów jako uzupełnienie programu wychowawczego.

W niniejszym podręczniku proponujemy Państwu narzędzia, które pomogą w kształtowaniu kompetencji **Odpowiedzialności**.

Narzędzie to składa się z 6 zestawów dokumentów dla dzieci i młodzieży w wieku 6-7, 8-9, 10-11, 12-13, 14-15, 16-18 lat. Znajdą tam Państwo propozycje, jak razem z dzieckiem zaplanować zdobycie ważnej kompetencji, jaką jest *Odpowiedzialność*. Pomogą w tym wyżej wymienione dokumenty.

Nasze doświadczenie podpowiada, iż wspomaganie wysiłków dzieci według proponowanej struktury pozwala także na rozwój umiejętności rodziców, nauczycieli, wychowawców czy trenerów. Dzięki uwagom otrzymywanym od osób korzystających z materiałów Leader100, my również stale się rozwijamy. Dlatego zwracamy się do Państwa z prośbą o dzielenie się doświadczeniami z pracy z materiałami.

Wierzymy, że przekazane materiały ułatwią rodzicom i nauczycielom ich pracę wychowawczą (również w okresach wakacji, nauki zdalnej bądź hybrydowej, etc.), a także pomogą dzieciom w osiągnięciu sukcesów będących źródłem satysfakcji.

Życzymy przyjemnej pracy,

Materiały Leader100 do rozwoju osobistego to narzędzia wspierające rodziców oraz placówki edukacyjne w pracy wychowawczej.

Zestaw materiałów zawiera dokumenty przeznaczone dla uczniów oraz ich rodziców, opiekunów, coachów, trenerów, wychowawców i nauczycieli.

Dokumenty tego zestawu przy wsparciu otoczenia domowego i pozadomowego pomogą uczniowi rozwinąć kompetencję *Odpowiedzialność* na poziomie Pre-Leader poprzez utrwalenie odpowiedniego nawyku.

	Poziomy Programu Leader100	Nawyki kompetencji <i>Odpowiedzialność</i>
	Child-Leader (sugerowany od 6 r. ż.)	Uważam na to, co robię
	Young-Leader (sugerowany od 8 r. ż.)	Liczę się z konsekwencjami tego, co robię
✓	Pre-Leader (sugerowany od 10 r. ż.)	Znam i wypełniam moje obowiązki
	Junior-Leader (sugerowany od 12 r. ż.)	Wykonuję powierzone mi zadania i zawiadamiam o ich wypełnieniu
	Senior-Leader (sugerowany od 14 r. ż.)	Odpowiedzialnie zajmuję się powierzoną mi grupą osób
	College-Leader (sugerowany od 16 r. ż.)	Jeśli jest taka potrzeba, przejmuję odpowiedzialność za rozdzielanie i koordynację zadań, aby osiągnąć zamierzony cel

Z materiałów Leader100 można korzystać indywidualnie, np. rodzice z dzieckiem, nastolatek w celu samodoskonalenia itd. Można je również wykorzystać w grupie, np. klasa w szkole, drużyna harcerska, koło ministrantów, drużyna sportowa itp.

Istotną rolę odgrywa osoba koordynująca działania, która rozdysponowuje materiały Leader100 wszystkim uczestnikom. W przypadku pracy indywidualnej rolę tę może pełnić samo dziecko (lub rodzic, gdy dziecko jest zbyt małe), w przypadku pracy grupowej – wychowawca lub opiekun grupy.

Oczywiście najważniejsze, niezależnie od sytuacji i konfiguracji, jest zaangażowanie rodziców jako pierwszych wychowawców. Dom rodzinny jest środowiskiem, w którym najbardziej rozwijamy dobre nawyki i kompetencje.

Więcej informacji o „Leader100 – Program rozwoju nawyków i kompetencji” można znaleźć na stronie www.leader100.pl lub pisząc na adres leader100@leader100.pl

SPIS TREŚCI

JAK TO DZIAŁA?	5
1. SAMOOCENA UCZNIA	9
2. PLAN TRENINGU UCZNIA	10
3. REALIZACJA PLANU TRENINGU UCZNIA	11
COACHING, COACH I JEGO ROLA W PROGRAMIE LEADER100	12
ROZMOWA UCZEŃ – COACH	14
ROZMOWA RODZICE – COACH	16
BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA	17
BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA – FILMY	21
DO PRACY W GRUPIE – INSTRUKCJA	23
MATERIAŁ DO PRACY W GRUPIE	24
PYTANIA I SUGESTIE DLA RODZICÓW	25
SUGESTIE DLA NAUCZYCIELI I SZEROKO ROZUMIANEGO OTOCZENIA	
WYCHOWUJĄCEGO UCZNIA	26
EWALUACJA NAWYKU I KOMPETENCJI	27
CO DALEJ? – PRACA NAD NOWĄ KOMPETENCJĄ I NAWYKIEM	28

„Materiały Leader100 do rozwoju osobistego – Rozwijam i wzmacniam kompetencję: Odpowiedzialność (na poziomie Pre-Leader) ”

Copyright ©: Leader 100 – Fundacja (www.leader100.pl)

Wszelkie prawa zastrzeżone. Na podstawie Ustawy o Prawie Autorskim zabrania się tłumaczenia i dokonywania przeróbek tego zestawu dokumentów, w całości lub części, bez uprzedniej pisemnej zgody Leader 100 – Fundacji.

Wydawca: Leader 100 - Fundacja, ul. Mrówcza 243, 04-697 Warszawa

KRS 0000377782; NIP 7010282972; REGON 142811530

Kontakt: leader100@leader100.pl lub +48 514 170 912

Wydawca dziękuje Fundacji Revimine z GK KGHM za uczestnictwo w mecenacie ogólnopolskiej akcji udostępnienia e-booków Leader100 kompetencji ODPOWIEDZIALNOŚĆ (edycja 2021/2022), które zostały zrealizowane z pomocą GK KGHM.

Leader100 – Fundacja kieruje specjalne podziękowania dla wszystkich instytucji i firm, które w różny sposób przyczyniły się do realizacji e-booków i ich udostępnienia dla polskich rodzin i szkół w kraju i za granicą. Wśród tych organizacji znajdują się: Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ośrodek Rozwoju Edukacji, GK KGHM, Fundacja Revimine, Fundacja PZU, Fundacja SuperDrob Uskrzydlały.

Materiały te zawierają zestaw dokumentów do rozwijania jednego nawyku danej kompetencji. Wszystkie materiały Leader100 obejmują 25 kompetencji i 156 nawyków dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 18 lat (zobacz tabelę na końcu tego e-booka). Szkoły korzystające na stałe z materiałów Leader100 do uzupełnienia swojego programu profilaktyczno-wychowawczego udostępniają je uczniom i ich rodzicom oraz nauczycielom przez platformę internetową Leader100.

Fundusz stypendialny:

Jeśli chcesz wziąć udział w tworzeniu funduszu stypendialnego przeznaczonego w całości na finansowanie pełnego lub częściowego stypendium na dostęp do materiałów Programu Leader100 dla szkół, uczniów oraz rodzin, które go potrzebują, możesz przekazać darowiznę na konto funduszu stypendialnego:

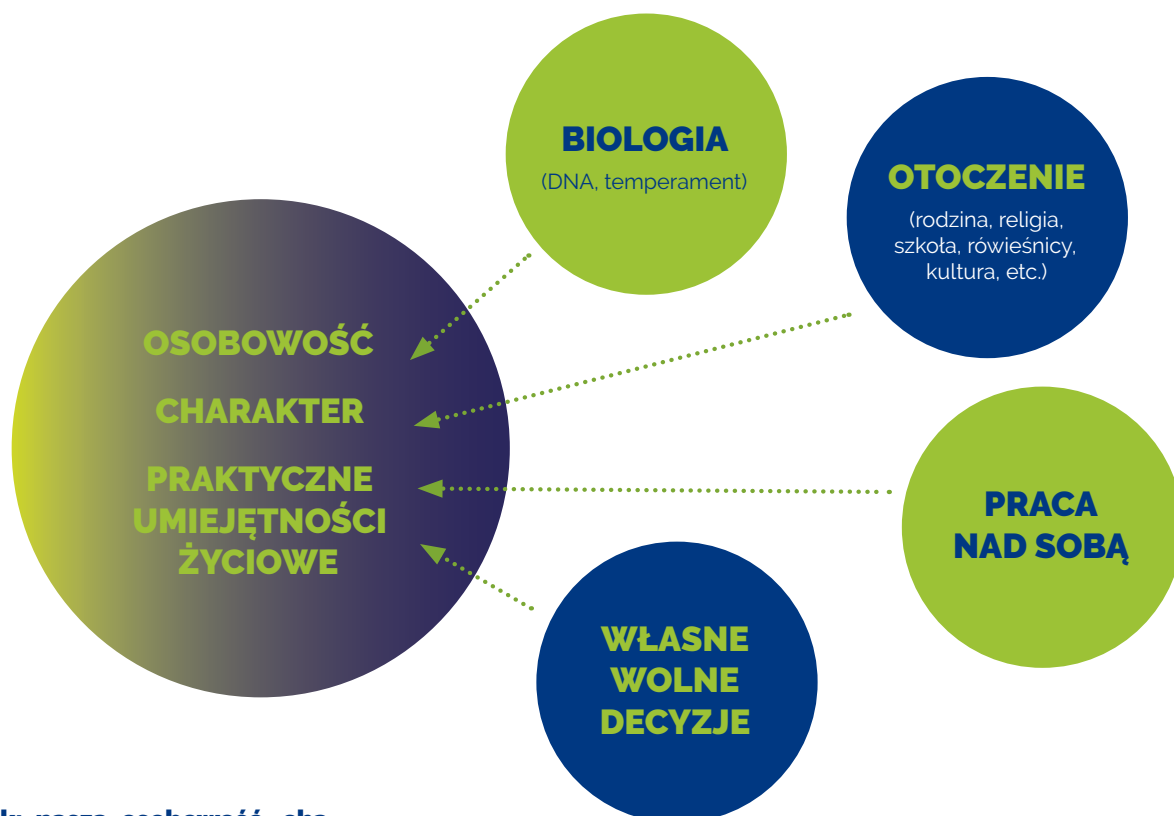
Leader 100 – Fundacja, ul. Mrówcza 243, 04-697 Warszawa

Numer konta funduszu stypendialnego: PL 97 2130 0004 2001 0553 9085 0003

Tytuł przelewu: Darowizna na cele edukacyjne, e-mail [WPISAC] swój adres e-mail]

JAK TO DZIAŁA?

Nasza osobowość i charakter częściowo zależą od czynników biologicznych, jednak w większości (podobnie jak nasze praktyczne umiejętności życiowe), zależą od innych czynników, na które w dużym stopniu możemy wpływać.

Wniosek: nasza osobowość, charakter i praktyczne umiejętności życiowe nie są dane raz na zawsze. Możemy je aktywnie udoskonalać, powtarzając dobre rutyny lub łańcuchy zdarzeń oraz rozwijając nawyki, cnoty i kompetencje.

W czasach starożytnych kompetencje takie jak odpowiedzialność, porządek etc. nazywane były cnotami, czyli trwałą zdolnością do dobrego lub dobrego, operatywnym nawykiem. Na przykład cnoty kardynalne według Arystotelesa to męstwo, sprawiedliwość, umiarkowanie i roztropność.

Ważne jest, aby podejmować właściwe, konkretne decyzje; systematycznie powtarzać dobre rutyny i pracować nad sobą, aby ze wsparciem otoczenia, utrzymywać odpowiedzialnie wyselekcjonowane nawyki.

*„Jesteśmy tym,
co w swoim życiu powtarzamy.
Doskonałość nie jest
jednorazowym aktem,
lecz nawykiem”*

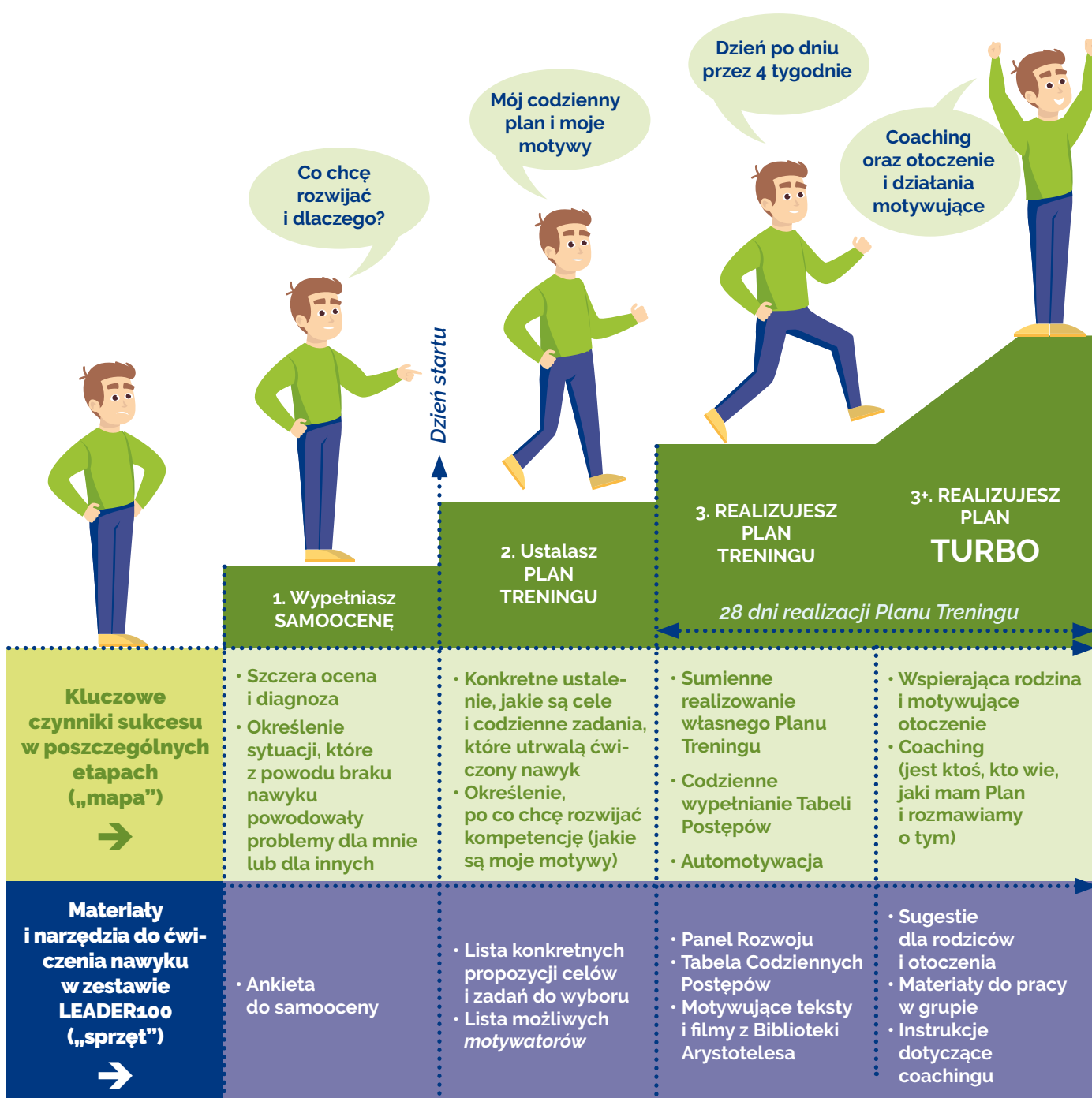
Arystoteles (IV w. p.n.e.)

TWÓJ ROZWÓJ TO DROGA NA SZCZYT

LEADER100 daje ci mapę i odpowiedni sprzęt!

Systematyczna praca nad sobą wymaga posiadania konkretnego planu rozwoju osobistego i jego realizowania krok po kroku, przy wsparciu najbliższego otoczenia.

Ogólnie rzecz biorąc, realizacja każdego planu rozwoju wymaga **pokonania trzech etapów**, symbolicznie przedstawionych poniżej w formie kolejnych stopni.

Co dalej?

Struktura i schemat współdziałania w Leader100

Aby ułatwić współdziałanie wszystkich osób zaangażowanych w Leader100, poniżej przedstawiono w syntetycznej formie informacje na temat osób uczestniczących w Programie rozwoju osobistego Leader100, ich roli, zadań oraz materiałów, które mają wspomóc pracę nad rozwojem.

UCZEŃ:

- Najważniejsza osoba w Leader100. Przy pomocy materiałów Leader100, pracuje nad rozwojem wybranej kompetencji poprzez utrwalenie konkretnego nawyku. Korzysta przy tym ze wsparcia rodziców, coachów oraz wychowawców z szeroko rozumianego otoczenia wychowującego.
- W przypadku uczniów do 10. roku życia, to osoby dorosłe powinny pełnić rolę koordynującą. Uczeń ze wsparciem koordynatora powinien pracować nad stronami 9-10, 24 i 27 oraz zapoznać się z materiałami na stronach 5-8, 11-15, 17-23 i 28-29.

RODZICE UCZNIA:

- Odgrywają kluczową rolę w funkcjonowaniu Leader100.
- Wspierają dziecko w pracy nad wykształceniem wybranego nawyku.
- Powinni zapoznać się ze wszystkimi materiałami. Materiały przeznaczone dla rodziców znajdują się na stronach 11-22, 25 oraz 28-29.

WYCHOWAWCY Z SZEROKO ROZUMIANEGO OTOCZENIA UCZNIA:

- Są to wszystkie osoby wpływające na proces wychowania ucznia i w ten proces zaangażowane, w tym: dziadkowie, opiekunowie, starsze rodzeństwo, nauczyciele prowadzący zajęcia z różnych przedmiotów w szkole lub prowadzący zajęcia pozalekcyjne czy instruktorzy (np. harcerscy).
- Podobnie jak rodzice, wspierają dziecko w pracy nad wykształceniem wybranego nawyku. Materiały im dedykowane znajdują się na stronie 26.

COACH UCZNIA:

- Osoba, z którą uczeń może porozmawiać na temat materiałów Leader100 oraz postępów na drodze rozwoju osobistego. Coach wspiera pracę wychowawczą rodziców i regularnie się z nimi spotyka.
- Do 10-11. roku życia coachem ucznia może być też rodzic. Starsza młodzież często czuje się lepiej, jeśli o swoich planach rozwoju osobistego może porozmawiać z inną zaufaną osobą. Coachem może być opiekun lub wychowawca grupy bądź też osoba wybrana przez ucznia razem z rodzicami.
- Coach powinien zapoznać się ze wszystkimi materiałami. Materiały, które zostały przygotowane specjalnie, aby wesprzeć pracę coacha znajdują się na stronach 11-16 oraz 27-29.

Jak zwrócono uwagę, rolę koordynatora Leader100 może pełnić sam uczeń, rodzic (w przypadku młodszych dzieci), coach (przy pracy indywidualnej) lub wychowawca czy opiekun grupy (przy pracy grupowej). Koordynator rozdysponowuje materiały Leader100 wszystkim uczestnikom.

Rola i zadania koordynatora

Dla uzyskania większej klarowności i lepszej skuteczności, zebraliśmy w tym miejscu podstawowe działania, które powinien pełnić koordynator.

Jak już wcześniej wspomniano, rolę koordynatora może pełnić:

 Rodzic lub coach (w przypadku pracy indywidualnej dzieci od 6. do 12. r. ż.)	 Rodzic, coach lub sam uczeń (w przypadku pracy indywidualnej ucznia od 13. r. ż.)	 Wychowawca lub opiekun grupy (w przypadku pracy w grupie)
---	--	--

Zadania dla koordynatora

- Zapoznanie się z materiałami oraz instrukcjami tego dokumentu.
- Dystrybucja odpowiednich materiałów do uczniów, coachów, nauczycieli i ewentualnie do innych osób z otoczenia wychowawczego ucznia. Zalecamy wydruk przynajmniej niektórych materiałów.
- **I tydzień** – udzielenie wsparcia w wypełnieniu ankiety Samooceny oraz w ustaleniu osobistego Planu Treningu. Należy dołożyć starań, aby wypełniona Samoocena trafiła do coacha każdego ucznia. W przypadku dzieci do 10. roku życia Samoocenę oraz Plan Treningu wraz z dzieckiem wypełniają rodzice.
- **II tydzień** – udzielenie wsparcia przy realizacji pracy w grupie według instrukcji, a także przy ustaleniu terminu spotkania Uczeń-Coach. Wsparcie w organizacji dyskusji według sugerowanego schematu.
- **II i III tydzień** – zachęcanie do korzystania z materiałów zgromadzonych w Bibliotece Arystotelesa (teksty i filmy w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego) i udzielanie wsparcia podczas pracy z tymi materiałami. Dbanie o to, aby do skutku doszły planowane rozmowy Uczeń – Coach (min. jedna na miesiąc) oraz Rodzice – Coach (min. jedna na kwartał).
- **IV tydzień** – udzielenie wsparcia przy realizacji ewaluacji Programu Leader100 przez uczniów oraz rozpowszechnienie za pomocą poczty elektronicznej wyników anonimowej ewaluacji i sugestii na adres leader100@leader100.pl. Przygotowanie do pracy nad kolejną kompetencją.

Działanie zgodne z podanymi instrukcjami pozwoli na szybkie utrwalenie danego nawyku.

POWODZENIA!

UCZEŃ:

1. SAMOOCENA UCZNIA

DATA:

Dzisiaj DZIEŃ STARTU. Wypełniając tę ankietę, poznajesz samego siebie (samoocena). Szczere odpowiedzi na pytania pomogą Ci w następnych etapach.

KOMPETENCJA:

ODPOWIEDZIALNOŚĆ (POZIOM PRE-LEADER)

NAWYK:

ZNAM I WYPEŁNIAM MOJE OBOWIĄZKI

1 Czy jestem osobą odpowiedzialną? (zaznacz w skali od 0 do 10)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10

2 Czy jestem osobą, która zna i wypełnia swoje obowiązki? (zaznacz w skali od 0 do 10)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10

3 Czy mam obowiązki domowe, takie jak sprzątanie, zmywanie naczyń czy ścielenie łóżka?

☐ Tak, moje obowiązki to:

☐ Nie, nie mam obowiązków domowych

4 Czy inni muszą mi przypominać o moich obowiązkach?

☐ Tak, zawsze

☐ Tak, często

☐ Tak, ale rzadko

☐ Nie, nigdy

5 Kiedy mówię, że coś zrobię (np. pojadę na wycieczkę, pożyczę grę, oddam komuś przystługę), dotrzymuję słowa bez względu na wszystko? Czy można na mnie polegać?

☐ Tak, zawsze

☐ Tak, często

☐ Tak, ale rzadko

☐ Nie, nigdy

6 Czy obawiam się obiecać coś innym, ponieważ może być mi ciężko dotrzymać słowa?

☐ Tak, zawsze

☐ Tak, często

☐ Tak, ale rzadko

☐ Nie, nigdy

7 Czy mam w zwyczaju przekładać rzeczy, które danego dnia mam do zrobienia?

☐ Tak, zawsze

☐ Tak, często

☐ Tak, ale rzadko

☐ Nie, nigdy

8 Opisz krótko sytuację z Twojego życia (lub z życia znanych Ci osób), w której z powodu braku odpowiedzialności wyniknął jakiś problem, kara, zmartwienie:

Biorąc pod uwagę odpowiedzi na wcześniejsze pytania, wpisz **swoj konkretny, osobisty Cel „C”** w formie zadania do codziennego realizowania. Pomoże Ci on doskonalić wyżej wymieniony nawyk, a w przyszłości uniknąć podobnych niemiłych sytuacji, jak ta opisana powyżej. (Przykład: „Pamiętam o moich obowiązkach i wypełniam je bez zwłoki”)

Po wpisaniu swojego **osobistego Celu „C”**, przepisuj go do swojego **Planu Treningu**, wybierz swoje **dodatkowe zadania „Z”** (przepisz tu numery wybranych Zadań „Z”.....) oraz **określ swój Motywator „M”** (przepisz tu literę swojego Motywatora „M”:).

Plan Treningu zatrzymaj dla siebie, a wypełnioną Samoocenę prześlij swojemu Coachowi/Tutorowi/Opiekunowi.

2 PLAN TRENINGU UCZNIA

UCZEŃ:
DATA:

W DNIU STARTU, po wypełnieniu Samooceny ustal swój Plan Treningu na najbliższe 4 tygodnie (28 dni).

KOMPETENCJA: ODPOWIEDZIALNOŚĆ (POZIOM PRE-LEADER)
NAWYK: ZNAM I WYPEŁNIAM MOJE OBOWIĄZKI

- 1 Przepisz tutaj **swój konkretny, osobisty Cel „C”** z Samooceny:

- 2 Zakreśl kółkiem od 1 do 3 zadań „Z”, które również pomogą Ci w doskonaleniu ww. nawyku jako dodatkowe cele twojego Planu Treningu. Następnie przepisz numery wybranych zadań „Z” u dołu strony z Samooceną.

Z1. Każdego dnia wypełniam moje obowiązki tj. wstaję i kładę się spać o ustalonej godzinie, ścielę łóżko itp.

Z2. Zapisuję swoje cele na każdy dzień, na przykład: „odrabiam lekcje od razu po przyjściu ze szkoły”, „o 18 wychodzę z psem na spacer”.

Z3. Wypełniam wszystkie swoje zadania zgodnie z planem i jestem elastyczny jeśli chodzi o mój rozkład dnia związany z odpoczynkiem – jeśli jest taka potrzeba zajmuję się w tym czasie swoimi obowiązkami.

Z4. Ponoszę konsekwencje swoich czynów oraz przepraszam kiedy kogoś zawiodę.

Z5. Dbam o relacje z kolegami i koleżankami – dotrzymuję słowa oraz podjętych zobowiązań.

Z6. Pamiętam o moich obowiązkach i wypełniam je bez zwłoki.

- 3 Określ swój *Motywator „M”*, to znaczy sprecyzuj, **po co chcesz** codziennie osiągać swoje wybrane powyżej cele i zadania. **Zakreśl kółkiem swoją podstawową motywację**, a potem przepisz u dołu strony z Samooceną literę swojego *Motywatora „M”*:

A Chcę otrzymać nagrodę lub uniknąć kary

B Chcę być lepszy od innych

C Chcę, aby w rodzinie i wokół mnie było lepiej

D Chcę lepiej służyć Bogu i ludziom

E Inna motywacja, tj. chcę

- 4 Wypełnij według instrukcji poniżej swoją **Tabele Codziennych Postępów** podczas realizacji Planu Treningu.

I	Dzień treningu	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
II	Dzień miesiąca																													
III	„C”																													
	Z...																													
	Z...																													
	Z...																													

Instrukcja:

- » W drugiej kolumnie Tabeli, w części III, wpisz numer zakreślonych wcześniej zadań „Z”.
- » Dzień treningu „0” w wierszu nr I oznacza dzisiejszy DZIEŃ STARTU, w którym ustalono Plan Treningu.
- » Dzień miesiąca w wierszu nr II - wpisz dzisiejszy dzień miesiąca i dalej, kolejne 28 dni (np. od 10-go dnia danego miesiąca

do 8-go dnia kolejnego miesiąca), aby stworzyć swój indywidualny kalendarz.

- » Wiersze w części III – od dzisiaj wieczorem lub od jutra, codziennie będziesz zaznaczać, czy wywiązałeś/-aś się z realizacji Celu („C”) i Zadania („Z”) stawiając w odpowiedniej komórce „x” jeśli tak lub „-” jeśli nie.

UCZEŃ:

DATA:

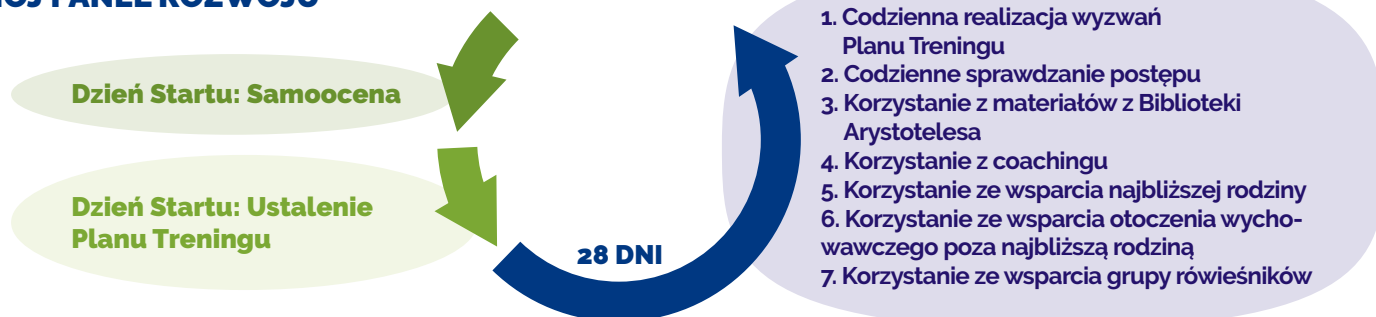
3 REALIZACJA PLANU TRENINGU UCZNIA

Po ustaleniu mojego Planu Treningu na najbliższe 4 tygodnie (28 dni), pora przejść do jego realizacji.

KOMPETENCJA: ODPOWIEDZIALNOŚĆ (POZIOM PRE-LEADER)

NAWYK: ZNAM I WYPEŁNIAM MOJE OBOWIĄZKI

MÓJ PANEL ROZWOJU

WSTĘP: W przypadku uczniów do 10. roku życia, koordynator, coach lub rodzice powinni przekazać uczniowi poniższe sugestie i pomagać mu w realizacji czynności wskazanych w tabelce *checklist* poniżej.

DNI OD 1 DO 28: Sumiennie realizuj swój Plan Treningu i codziennie wypełniaj Tabelę Postępów. Zaznaczaj w niej, czy wywiązałeś/-aś się z realizacji Celu („C”) i każdego Zadania („Z”), stawiając w odpowiedniej komórce „x” (jeśli tak) lub „-” (jeśli nie). Wystarczy do tego chwila refleksji pod koniec dnia lub na początku dnia następnego. Wypełnianie tabeli pomoże Ci wyciągnąć wnioski, co jest Twoją mocną stroną, a w czym musisz się jeszcze poprawić. Będzie również pomocne w dobrym przygotowaniu się do rozmowy z coachem/wychowawcą.

Zawsze odnawiaj swoją motywację pamiętając o swoich **Motywatorach** i zobowiązaniach względem samego siebie, aby pracować według własnego Planu Treningu przez **następne 4 tygodnie** (nawet jeśli poczujesz się sfrustrowany, widząc, że nie wszystko od razu się udaje). Zwróć uwagę, że sukces przychodzi na samym końcu, a realizacja w całości założonego Planu Treningu **jest już wielkim osiągnięciem**.

Wiemy, że po pierwszych dniach entuzjastycznego treningu Twoja motywacja może się zmniejszyć, a pierwotny zapał może ustąpić miejsca zniechęceniu, dlatego istotne będzie podjęcie **niezbędnych czynności**, które pomogą Ci utrzymać tempo do końca czwartego tygodnia. Aby to osiągnąć, co jakiś czas korzystaj z dokumentów i su-

gerowanych filmów z Biblioteki Arystotelesa, które zapewnią Ci dużo dobrych doświadczeń, pomysłów oraz inspiracji.

Możesz także przystąpić do działania w przyspieszonym tempie i rozpocząć **Realizację Turbo**, szukając pomocy otoczenia. Istnieją **trzy czynniki, które najbardziej wpływają na osiągnięcie pożądanego celu**. Są to:

- określenie w bardzo **konkretny** i wymierny sposób wyzwania lub celu, który chcemy osiągnąć;
- zidentyfikowanie konkretnych **motywacji** do osiągnięcia tego celu, to znaczy:
 - określenie **dlaczego** chcemy się zmienić lub osiągnąć cel (poprzez zidentyfikowanie sytuacji z **przeszłości**, których nie chcemy powtarzać) oraz
 - określenie **po co** chcemy się zmienić lub osiągnąć cel. Badania wykazują, że im ważniejsza i **altruistyczna motywacja „po co”**, tym większe są możliwości osiągnięcia celu w wyznaczonym czasie;
- podzielenie się z kimś** wiadomością na temat mojego konkretnego celu, moich motywacji, aby osoba ta mogła zweryfikować postępy w realizacji planu zmierzającego do osiągnięcia tego celu. Nad czynnikami I i II możemy pracować sami z pomocą materiałów Leader100. Teraz pora przejść do Realizacji Turbo, do której będzie potrzebne wykonanie następujących czynności z *checklisty* (zaznacz, które z nich udało się już wykonać).

☐

Coaching – wysłanie wypełnionej Samooceny oraz reszty materiałów Programu do coacha. Ustalenie terminu rozmowy coachingowej.

☐

Coaching – przygotowanie i przeprowadzenie „Rozmowy Uczeń – Coach”: rozmowa o planie pracy nad sobą i pozytywnych oraz negatywnych czynnikach, które na tę pracę wpływają (wg modelu 4K: Konkretna, Klarowna, Krótka i Kompletna). Warto wpisać:
 Datę rozmowy Sugestie od coacha:
 Datę następnej rozmowy

☐

Wsparcie najbliższej rodziny – udostępnienie rodzicom wszystkich materiałów, w szczególności materiału „Pytania i Sugestie dla Rodziców”

☐

Wsparcie otoczenia poza najbliższą rodziną (dziadkowie, nauczyciele, harcerstwo, parafia, zajęcia pozaszkolne itp.) – udostępnienie im materiału „Sugestie dla nauczycieli i szeroko rozumianego otoczenia wychowującego ucznia”

☐

Wsparcie grupy rówieśników – realizacja z nimi „Pracy w Grupie”. Jeśli jest taka możliwość, warto zorganizować również jeden Dyskusyjny Klub Filmowy z „Biblioteki Arystotelesa – Film”

COACHING, COACH I JEGO ROLA W PROGRAMIE LEADER100

COACHING

Mówiąc o coachingu, tutoring lub rozmowie z opiekunem, mamy na myśli **interaktywny proces wspierający ucznia** uczestniczącego w Programie Leader100.

Skutkiem dobrych rozmów coachingowych jest szybszy i pełniejszy rozwój osobisty ucznia.

Coaching w Leader100 skutecznie pomaga przyswoić nawyk

ze względu na możliwość treściwej i szczerzej rozmowy uczestnika z coachem.

Badania pokazują, że podzielenie się z kimś wiadomością na temat swojego celu i motywacji, aby osoba ta mogła zweryfikować postępy w realizacji tego celu jest jednym z trzech czynników, które najbardziej wpływają na jego osiągnięcie.

W Leader100, wiemy, że **rodzice są pierwszymi i najważniejszymi wychowawcami**, dlatego zachęcamy, by coach ściśle współpracował z rodzicami uczestnika Programu.

COACH

Mówiąc o coachu, mamy na myśli **osobę, z którą uczestnik może porozmawiać na temat samego Programu oraz postępów** na drodze rozwoju osobistego. Coach współpracuje również z rodzicami uczestnika. Coacha można też nazwać tutorem, opiekunem, mentorem, wychowawcą, trenerem, wujkiem/ciocia. Do 10-11. roku życia, coachem uczestnika może być też rodzic. Starsza młodzież często czuje się lepiej, jeśli o swoich planach rozwoju osobistego może porozmawiać z inną zaufaną osobą, wspólnie wybraną na coacha razem z rodzicami.

Coach będzie mógł bardziej efektywnie realizować swoje zadania, jeśli otrzyma komplet niniejszych materiałów.

ROLA COACHA

– PODSTAWOWE ZADANIA

1. Regularne, raz lub dwa razy w miesiącu (jeśli istnieje taka możliwość) przeprowadzanie **indywidualnych rozmów coachingowych (10-20 min)** z każdym uczestnikiem. W dalszej części przedstawiono osobne sugestie dotyczące tych rozmów.

2. Regularne, raz lub dwa razy w miesiącu (jeśli istnieje taka możliwość) **spotkania (15-30 min) z rodzicami** każdego uczestnika Programu Leader100. W dalszej części przedstawiono osobne sugestie dotyczące tych spotkań.

3. Jeżeli coach pełni jednocześnie funkcję wychowawcy, opiekuna, drużynowego czy trenera klasy lub grupy młodych osób, którzy biorą udział w Programie Leader100, **powinien zająć się również:**

a. Koordynacją działań związanych z wdrożeniem Programu Leader100 w tej klasie/grupie. Oznacza to, że jego zadaniem jest dopilnowanie, aby uczniowie, ich rodzice i nauczyciele otrzymali na czas materiały Programu.

b. Utrzymywaniem założonego tempa realizacji Programu Leader100, to znaczy:

- **I tydzień** – w dniu startu: 1. Przedstawienie kompetencji i nawyku, nad którymi będziemy pracować przez następne cztery tygodnie oraz rozdanie materiałów. 2. Przypomnienie etapów i kluczowych czynników sukcesu w pracy nad sobą. 3. Wsparcie przy realizacji Samooceny i ustaleniu osobistego Planu Treningu każdego uczestnika. 4. Zebranie kartek z Samooceną i ustalenie systemu, polegającego na codziennym wypełnianiu Tabeli Postępów.

- **II tydzień** – moderowanie Pracy w Grupie według sugestii członków grupy. Motywowanie rodziców uczestników oraz innych osób uczestniczących w ich procesie wychowawczym (nauczycieli, osób prowadzących zajęcia pozalekcyjne, bliskich krewnych itp.), aby zastosowały w praktyce sugestie Programu dla rodziców oraz dla nauczycieli i wychowawców.

- **II i III tydzień** – przeprowadzenie rozmowy Uczeń – Coach i (jeśli istnieje taka możliwość) przeprowadzenie rozmowy Rodzice – Coach. Zachęcanie uczniów i rodziców do pogłębiania tematów zawartych w tekstach z Biblioteki Arystotelesa, do obejrzenia konkretnego filmu itd. Wsparcie dla rodziców w organizowaniu „Szkół Rodziców”.

- **IV tydzień** – zebranie doświadczeń (ewaluacja) oraz ustalenie planu na następny okres. Przekazanie doświadczeń i dobrych praktyk Fundacji Leader100 (leader100@leader100.pl) lub zgłaszanie wątpliwości, problemów związanych z wdrożeniem czy realizacją Programu w swojej klasie/grupie. Z góry dziękujemy także za sugestie dotyczące konkretnych tekstów Programu.

4. UWAGA:

W przypadku indywidualnego wdrożenia Programu u dziecka do 13. roku życia za zadania wymienione w punkcie 3. będą odpowiedzialni rodzice. Starszy uczestnik sam (lub z małym wsparciem rodziny), może być odpowiedzialny za koordynację i tempo realizacji Programu i razem z coachem (wybrany po konsultacji z rodzicami) może realizować resztę zadań.

ROZMOWA UCZEŃ – COACH

Warto zapoznać się z treścią dokumentu „Coaching, coach i jego rola w Programie Leader100”

Sugestie, schemat i tematy rozmowy (Uczeń i coach korzystają z tego samego dokumentu)

UWAGA: Sugestie zawarte w niniejszym dokumencie, są przeznaczone dla uczniów od około 11. roku życia. Aby zgodnie z nimi pracować z młodszymi uczniami, rodzice lub coach powinni dostosować je do wieku i możliwości ucznia.

Rozmowa coachingowa Uczeń – Coach powinna odbywać się **co najmniej raz na miesiąc** i trwać od **10 do 20 minut**. Trzeba ją dobrze **zaplanować** i **przygotować**, zgodnie z zasadami **modelu 4K**: Konkretna, Klarowna, Krótka i Kompletna. Jeśli uczeń się do niej nie przygotował, coach powinien zasugerować, aby to zrobić i wyznaczyć kolejny, bliski termin (np. za 15 minut).

Materiały potrzebne do przygotowania i realizacji rozmowy coachingowej w sposób efektywny:

- **Uczeń zabiera** ze sobą **swój Plan Treningu**, w którym znajduje się jego Cel, wybrane przez niego Zadania i Motywator na bieżący okres, a także wypełniona Tabela Codziennych Postępów. Uczestnik przynosi też ustalenia z ostatniej rozmowy coachingowej.
- **Coach posiada wypełnioną Samoocenę Ucznia**, którą wcześniej od niego otrzymał.

W czasie spotkania można poruszyć wszystkie cztery główne obszary rozmowy: **Rozwój osobisty** – **Otoczenie** – **Nauka** – **Koleżanki/Koledzy** (w skrócie: **RONK**).

ROZWÓJ OSOBISTY: Omówić ustalenia z ostatniej rozmowy coachingowej (jeśli były) oraz ich realizację. Następnie porozmawiać krótko o odpowiedziach na pytania Samooceny związanej z nawykiem danego miesiąca oraz uzasadnić ustalone Cele, Zadania i Motywator zawarte w Planie Treningu. Omówić dotychczasowe osiągnięcia ucznia w realizacji jego Celu i Zadań. Warto opisać, jak przebiegało wypełnianie Zadań oraz Tabeli Codziennego Postępu; które Zadania przyniosły pozytywny efekt i dlaczego; co sprawiało trudności; gdzie i dlaczego zabrakło wytrwałości i systematyczności; kto lub co było wsparciem w ich wypełnianiu itp.

OTOCZENIE: Przedyskutować wpływ dotychczasowej pracy ucznia nad sobą na codzienne życie rodzinne, szkolne i pozaszkolne oraz opisać konkretne plany ucznia, by jeszcze pozytywniej oddziaływać na otoczenie. Można również omówić wpływ otoczenia rodzinnego, szkolnego oraz pozaszkolnego na realizację ustalonego Planu Treningu

COACHING:

interaktywny proces wspierający uczestnika w Programie Leader100. Celem rozmów coachingowych jest szybszy i pełniejszy rozwój osobisty uczestnika.

Ucznia. Odpowiedzieć na pytanie: Jakie konkretne okoliczności lub sytuacje zewnętrzne były wsparciem lub przeszkodą w realizacji Planu i dlaczego? Pomoże to ustalić plany mające na celu wyeliminowanie lub zmianę konkretnych okoliczności czy sytuacji, które stanowią przeszkodę w realizacji Celów i Zadań ucznia.

NAUKA: Omówić realizację ustaleń dotyczących nauki z ostatniej rozmowy coachingowej oraz dotychczasowe osiągnięcia lub porażki ucznia w tym zakresie. Szczere odpowiedzi na poniższe pytania z pewnością pomogą jasno zdefiniować konkretne Cele i Zadania, związane z rozwijaniem kompetencji Nauka. Ile czasu każdego dnia tygodnia, (włączając sobotę i niedzielę), uczeń poświęca na naukę, odrabianie pracy domowej, czytanie oraz pogłębianie wiedzy? W jakich godzinach lubi się uczyć, a w jakich faktycznie ma możliwość odrabiania lekcji? W jaki sposób uczeń uzyskał pozytywne efekty własnej pracy? Gdzie i dlaczego zabrakło mu wytrwałości i systematyczności? Które przedmioty lubi? Nauka których przedmiotów sprawia mu najwięcej trudności? Nauka których przedmiotów przychodzi mu z łatwością? Czy ktoś mu pomaga w odrabianiu lekcji?

Ustalić konkretne cele i środki, aby uzyskać jeszcze więcej pozytywnych wyników w nauce oraz w dobrym wykorzystaniu czasu, zwłaszcza jeśli chodzi o: ilość i jakość czasu nauki, pełną uwagę w trakcie nauki, bez zbędnych rozproszeń, wytrwałość i systematyczność, pomoc w konkretnych przedmiotach.

KOLEŻANKI/KOLEDZY: Omówić wpływ dotychczasowej pracy uczestnika nad sobą na jego przyjaciół i kolegów oraz na relacje z nimi. Warto również przedyskutować, jakie są ogólne cechy środowiska znajomych, przyjaciół i kolegów i jak wpływają oni na realizację planów rozwoju ucznia. Odpowiedzieć na pytanie: Jakie konkretne okoliczności lub sytuacje z kolegami były wsparciem lub przeszkodą w realizacji Planu i dlaczego? Odpowiedź na to pytanie pomoże ustalić plany mające na celu jeszcze pozytywniej oddziaływać na kolegów, współpracować z nimi i nieść im pomoc.

* nie wykonywanie kilku czynności jednocześnie oraz nie korzystanie z urządzeń elektronicznych

ROZMOWA UCZEŃ – COACH

ciąg dalszy

Oczywiście, można także porozmawiać na inne tematy (sukcesy, radości, problemy, niepowodzenia, lęki, pragnienia, oczekiwania itp.), które wpływają na realizację planów rozwoju. Warto również przypomnieć jak ważne jest niewyolbrzymianie porażek oraz problemów – wszyscy je mają. Należy przedstawić je w swoim kontekście (nikt nie robi wszystkiego dobrze i wszystkiego źle). Propagować wizję pozytywną: trudności są po to, żeby je pokonywać, potrzeba tylko więcej czasu, wsparcia, porady.

Na podstawie wniosków z rozmowy coachingowej, przeprowadzonej w atmosferze zaufania, coach wspiera wysiłki i formację ucznia, np. poprzez lekturę konkretnych tekstów z Biblioteki Arystotelesa. Jeśli istnieje taka potrzeba, można zasugerować również korektę Planu Treningu Ucznia, by dobrze **skonkretyzował** on swoje cele, plany i postanowienia (z wyznaczeniem limitu czasu na ich osiągnięcie). Korekty zadań również mogą się okazać niezbędne z uwagi na to, że niektóre mogą być zbyt łatwe, a inne zbyt wymagające. Ważne jest to, aby motywacje i **Motywatory** były jak najbardziej altruistyczne. Warto pamiętać, że dana kompetencja i dany nawyk są pomocne nie tylko po to,

by w przyszłości uniknąć niemiłych sytuacji (takich jak te opisane w Samoocenie) ale również po to, by miały one wpływ na konkretne obszary życia takie jak: relacje z innymi ludźmi, nauka, praca, zajęcia pozalekcyjne, pogłębianie wiedzy, rozwój wewnętrzny, dobre wykorzystanie czasu czy wykonywanie obowiązków.

Coach oferuje własne wsparcie w stosunku do postanowień ucznia oraz wobec zadań wynikających z realizacji Programu Leader100. Określa również konkretne dni i godziny, w których może służyć pomocą.

Bardzo pomocne będzie **zanotowanie rady coacha i wspólnie ustalonych postanowień** (np. na kartce z Tabelą Codziennych Postępów), aby codziennie do nich wracać. Warto też **ustalić i zapisać termin następnego spotkania**.

Na spotkaniu po 28. dniu realizacji Programu należy wygospodarować **czas na ewaluację i zebranie doświadczeń** według sugestii Programu.

ROZMOWA RODZICE – COACH

Ważne jest, aby w tych rozmowach w miarę możliwości uczestniczyli razem mama i tata dziecka. Jeśli jest taka możliwość, powinni spotykać się z coachem swojego dziecka raz na miesiąc i minimum raz na kwartał. Czasami można też zaprosić na część rozmowy syna/córkę korzystającego z coachingu, by razem ustalić plany.

Cel, schemat i tematy rozmowy Rodzice – Coach

UWAGA:

Rodzice i coach powinni zapoznać się również z dokumentem „COACHING, COACH I JEGO ROLA W PROGRAMIE LEADER100” oraz „ROZMOWA UCZEŃ – COACH”.

Pozwoli im to dużo lepiej zrozumieć i bardziej efektywnie korzystać z tego spotkania (zalecamy, by trwało ono od 15 do 30 minut).

1. Zbudowanie przyjaznej atmosfery rozmowy. Rolą coacha jest pomaganie rodzicom w wychowaniu. Coach powinien dojść do porozumienia z rodzicami, a w trakcie rozmowy z nimi pamiętać, aby zbytnio nie krytykować uczestnika, lecz udzielić mu wsparcia w wypełnianiu zaplanowanych przez niego działań.

2. Opisanie etapów procesu rozwoju nawyków i kompetencji, czynników najbardziej wpływających na osiągnięcie pożądanego celu etc. Coach tłumaczy, jak ważny jest spójny przekaz w środowisku rodzinnym i pozarodzinnym. Opisuje również, jak pomagają w tym materiały i narzędzia Programu Leader100. **Wyjaśnia, że realizacja zaplanowanych zadań i sugestii ma służyć budowaniu u wychowanka konkretnych nawyków w oparciu o odpowiedzialność, systematyczność i sumienność.** Jeśli potrzeba, wyjaśnia, jak korzystać z Platformy Internetowej Leader100 i opisuje materiały wchodzące w skład Programu, np. materiały dla ucznia, dla rodziców itd.

3. Podsumowanie tego, co zostało ostatnio zrealizowane, z zachowaniem dbałości o poufność informacji przekazanych przez uczestnika. Coach opisuje działania przeprowadzone w grupie oraz indywidualnie, udziela informacji jak przebiegła ich realizacja, co się udało osiągnąć, a czego nie, jakie są ogólne wnioski itd.

4. Dzielenie się przez rodziców własnymi spostrzeżeniami na temat ustaleń z ostatniego spotkania z coachem oraz realizowanych działań (np. tych z dokumentu „Pytania i sugestie dla Rodziców”) w domu i poza nim, jakie zauważono zmiany w zachowaniu dziecka, czy występowały jakieś problemy, trudności itp.

COACHING:

interaktywny proces wspierający uczestnika w Programie Leader100. Celem rozmów coachingowych jest szybszy i pełniejszy rozwój osobisty waszego dziecka.

5. Opisanie przez coacha zaobserwowanych przez wszystkich dotychczasowych osiągnięć uczestnika. Coach przedstawia jego widoczne wyniki pracy nad sobą oraz w nauce. Komentuje też zaobserwowane mocne strony i uzdolnienia uczestnika.

6. Rozmowa o relacjach między rówieśnikami i kolegami oraz o bieżących problemach pojawiających się w grupie. Rodzice mogą podzielić się własnymi obserwacjami dotyczącymi zachowań dziecka oraz opisać sposób, w jaki spędza wolny czas. Mogą też wraz z coachem wspólnie poszukać sposobów rozwiązywania pojawiających się problemów wychowawczych.

7. Omówienie wagi działań zwiększających efektywność dziecka w nauce i wypełnianiu podjętych zobowiązań (konsekwencje własnych zachowań). Rodzice i coach wspólnie planują niezbędne działania służące wsparciu uczestnika w osiągnięciu postawionych zamierzeń.

8. Poinformowanie rodziców o kompetencjach i nawykach jakie będą rozwijane w kolejnym etapie Programu oraz przedstawienie zaplanowanych zadań dla uczestnika, coacha, rodziców i innych w nadchodzącym okresie.

9. Krótkie podsumowanie rozmowy, przypomnienie zaplanowanych działań oraz ustalenie terminu następnego spotkania. Warto zanotować sobie ustalenia, aby można było do nich wrócić w kolejnych tygodniach i przy następnej rozmowie.

KOMPETENCJA: ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Obowiązki domowe są zapowiedzią sukcesu

Wśród rodziców istnieje dość powszechne przekonanie, że gwarancją sukcesu ich dzieci jest nauka alfabetu w pierwszym roku życia, uczęszczanie na liczne zajęcia pozalekcyjne lub posiadanie nowych gadżetów. Niemniej sukces zaczyna się od czegoś znacznie prostszego – zachęcania dzieci do pomocy w domu.

Zadawanie pracy swoim dzieciom nie czyni z nikogo złego rodzica, ale uczy dzieci umiejętności, które przyczyniają się do szczęśliwego i spokojnego życia. Pocięchy, które zaczynają pomagać w wieku trzech lub czterech lat zakładają dobre rodziny i utrzymują zdrowe relacje z przyjaciółmi; osiągają sukces na studiach i w pracy, szybciej stają się samodzielne. I chociaż wydaje się, że ze względu na obowiązki w domu, dzieci mają mniej czasu na zajęcia pozalekcyjne, pomaga im to pracować lepiej i wytrwalej na różnych płaszczyznach życia.

Wypełnianie obowiązków domowych pomaga zrozumieć sens posiadania umiejętności, uczy samodzielności, poczucia odpowiedzialności oraz empatii i szacunku wobec innych. Dzięki posiadaniu obowiązków dzieci szybko uczą się, jak dbać o dom. Poniżej przedstawiamy inne korzyści, jakie płyną z wykonywania przez dzieci obowiązków domowych:

ETYKA PRACY: Dzieci, jeśli muszą pomagać w domu, zdają sobie sprawę, że dobre życie nie zostanie im podane na talerzu. Uczą się, że praca jest konieczna, aby cokolwiek w życiu osiągnąć oraz że nie mogą traktować tego, co otrzymują od rodziców, jako im należne. Jeśli siedzą na kanapie, oglądając film, podczas gdy mama sprząta wokół nich i podaje im jedzenie, coś... prawdziwe życie będzie dla nich szokiem!

PRACA W ZESPOLE: Obowiązki dają dzieciom poczucie bycia częścią czegoś większego, posiadania czegoś, co wnoszą do zespołu, czyli rodziny. I tu jest ogromny sens spełnienia w tym, co się robi. Poczucie sensu współpracy z pewnością przyniesie korzyści na studiach, w pracy i w rodzinie.

SZACUNEK I TROSKA O INNYCH: Wypełnianie obowiązków uczy myślenia o innych, ponieważ przynosi korzyść całej rodzinie – począwszy od przyciętego trawnika, z którego korzystają z przyjemnością wszyscy do-

BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA

– dodatkowe narzędzia Programu Leader100, służące wzmocnieniu wiedzy i motywacji. Zawierają wskazówki, inspiracje i doświadczenia związane z rozwijaniem konkretnych kompetencji i nawyków.

mownicy, czy dobrze przygotowanego posiłku, a skończywszy na posprzątanym salonie, który uprzyjemni wspólnie spędzony czas. Zachęca to dzieci do działania, pomaga wyzbyć się egoizmu i powoduje, że zaczynają zastanawiać się, jak mogą pomóc osobom wokół siebie. Wypełnianie obowiązków domowych skłania również do większej hojności wobec innych oraz uczy wdzięczności za dobro i pomoc otrzymywaną od innych.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ: Przydzielanie dziecku konkretnego zadania sprawia, że zdaje sobie ono sprawę z tego, że funkcjonowanie rodziny zależy także od niego samego oraz wykonanego przez nie obowiązku – czegoś, co ma wpływ na jakość życia wszystkich. **Dzieci uczą się na poziomie podświadomości, że ich działania mają wpływ na innych, podobnie jak niewykonanie zadania. Poczucie odpowiedzialności wobec innych kształtuje dobrego obywatela.**

PORZĄDEK: Mając konkretne zadania do wykonania, dziecko uczy się porządkować i organizować swój czas. Dzieci nie mogą mieć długiej listy rzeczy do zrobienia, niemniej odpowiednio dopasowane obowiązki pomogą im zwalczyć lenistwo i nauczą wykonywania pracy przed odpoczynkiem (a nie po).

Źródło:

<https://www.akademiafamilijna.pl/artykuly/103-obowiazki-domowe-sa-zapowiedzia-sukcesu>

KOMPETENCJA: ODPOWIEDZIALNOŚĆ

**100 przykładowych obowiązków
lub zadań domowych Leader100
(uporządkowanych według wieku):**

BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA

– dodatkowe narzędzia Programu Leader100,
służące wzmacnianiu wiedzy i motywacji.
Zawierają wskazówki, inspiracje
i doświadczenia związane z rozwijaniem
konkretnych kompetencji
i nawyków.

OD 1-2 ROKU ŻYCIA	OD 5-6 ROKU ŻYCIA
1. Wyrzucam swoją pieluszkę do kosza. 2. Odkładam rzeczy do kosza. 3. Odkładam gąbkę na miejsce. 4. Przygotowuję buty na następny dzień. 5. Sprzątam zabawki. 6. Wyłączam światło w pokoju. 7. Wyjmuję pieczywo na śniadanie. 8. Pomagam schować produkty po śniadaniu.	24. Porządkuję szczoteczki do zębów wszystkich domowników. 25. Układam buty wszystkich członków rodziny na półce. 26. Dbam, żeby papier toaletowy i czysty ręcznik zawsze był w toalecie. 27. Podlewam kwiaty. 28. Pomagam w opróżnieniu zmywarki. 29. Myję się i ubieram samodzielnie. 30. Odkładam piżamę na miejsce. 31. Odkładam brudne ubrania do kosza. 32. Przygotowuję pościel do prania. 33. Przed praniem oddzielam kolorowe ubrania od białych. 34. Pilnuję, aby nie brakowało w łazience pasty do zębów, mydła i szamponu. 35. Przygotowuję wodę dla psa lub innego zwierzątka domowego. 36. Chowam czyste ubrania do szafy. 37. Podaję smoczek młodszemu bratu/młodszej siostrze. 38. Daję pieniądze na ofiarę podczas niedzielnej mszy. 39. Odkładam korespondencję pocztową oraz gazetę na swoje miejsce. 40. Jestem odpowiedzialny za to, aby przed obiadem wszyscy domownicy odłożyli do koszyka swoje telefony komórkowe lub iPady i stawiam go daleko od stołu. 41. Zamiatam/odkurzam/myję podłogę (obręcz barkowa – przygotowuje do nauki pisania). 42. Wyciągam ubrania z pralki. 43. Piorę bieliznę w rękach (aby polepszyć umiejętności motoryczne). 44. Segreguję ubrania (uczę się matematyki). 45. Pomagam rodzicom w robieniu zakupów. 46. Myję garnki (obręcz barkowa – przygotowuje do nauki pisania). 47. Ścieram kurz z mebli (obręcz barkowa – przygotowuje do nauki pisania). 48. Sprzątam w ogrodzie – grabię liście, zrywam chwasty, wywożę je na taczce. 49. Myję lustro (obręcz barkowa – przygotowuje do nauki pisania).
OD 3-4 ROKU ŻYCIA	
9. Zdejmuję ubrania oraz buty i odkładam je na swoje miejsce. 10. Ścielę łóżko. 11. Sprzątam zabawki, kiedy skończę grać. 12. Pomagam nakryć stół do posiłku. 13. Jestem odpowiedzialny za utrzymanie porządku w przedpokoju. 14. Gaszę światło - jestem odpowiedzialny, żeby światło paliło się tylko wtedy, kiedy jest taka potrzeba. 15. Wkładam talerze (lub tylko sztućce) do zmywarki. 16. Wyjmuję talerze (lub tylko sztućce) ze zmywarki. 17. Przynoszę pieluszki dla młodszego rodzeństwa, wynoszę brudne pieluszki. 18. Pomagam w sprzątanu zabawek po młodszym rodzeństwie. 19. Zbieram owoce. 20. Smaruję chleb masłem i dżemem. 21. Porządkuję książki według wielkości. 22. Układam moje maskotki na łóżku i półkach. 23. Przygotowuję ubranie na następny dzień.	

OD 7-8 ROKU ŻYCIA	OD 15-16 ROKU ŻYCIA
50. Pomagam w myciu auta. 51. Nakrywam stół do posiłku i sprzątam po posiłku. 52. Pakuję plecak na następny dzień. 53. Przygotowuję prosty posiłek (śniadanie lub podwieczerek). 54. Regularnie (np. co wieczór) czytam młodszemu rodzeństwu. 55. Rozpakowuję i chowam zakupy. 56. Porządkuję szafki w kuchni. 57. Wkładam uprzednio przygotowane ubrania do pralki, mama lub tata zajmują się jej włączeniem. 58. Odbieram telefon. 59. Karmię zwierzątka domowe. 60. Pomagam w przygotowaniu deseru – wyrabiam ciasto, robię ciasteczka/rogaliki, itp. (również, aby polepszyć umiejętności motoryczne). 61. Odkładam przeczytane książki na miejsce. 62. Podciągam i spuszczam rolety.	87. Pomagam przy zakupach internetowych. 88. Naoliwiam drzwi, które skrzypią. 89. Jestem odpowiedzialny za przygotowanie obiadu. 90. Robię zakupy. 91. Pomagam dziadkom. 92. Myję okna. 93. Koszę trawnik. 94. Sprzątam łazienkę.
OD 9-11 ROKU ŻYCIA	OD 17-18 ROKU ŻYCIA
63. Odkładam mój plecak oraz plecak mojego młodszego rodzeństwa na swoje miejsce. 64. Poleruję buty swoje i reszty domowników. 65. Robię listę zakupów. 66. Sprzątam swój pokój. 67. Prowadzę wieczorną modlitwę. 68. Ściągam suche pranie. 69. Sprawdzam czy z żadnego kranu nie kapie. 70. Porządkuję półkę z książkami. 71. Pomagam w rozwieszaniu prania. 72. Myję drzwi i klamki. 73. W weekend pomagam przygotować śniadanie dla wszystkich.	95. Wybieram filmy do obejrzenia z rodzicami. 96. Wymieniam przepalone żarówki w domu. 97. Inicjuję i biorę odpowiedzialność za projekty, które służą mojej rodzinie i ludziom wokół mnie. 98. Organizuję i planuję rodzinny weekend: gry, wycieczki, sport, piknik itp. 99. Pomagam rodzeństwu w nauce. 100. Koordynuję Program Leader100 w domu.
OD 12-14 ROKU ŻYCIA	
74. Przygotowuję kanapki do szkoły. 75. Wyprowadzam psa na spacer. 76. Rozwieszam pranie. 77. Podlewam ogród. 78. Opiekuję się młodszym rodzeństwem. 79. Prasuję ubrania. 80. Odkurzam i myję samochód. 81. Wynoszę śmieci. 82. Robię drobne zakupy. 83. Piekę ciasto lub biszkopt. 84. Wytrzępię dywany i wycieraczki w weekendy. 85. Przygotowuję śniadanie dla wszystkich. 86. Zamiatam chodnik, zbieram liście i wyrzucam je do odpowiedniego pojemnika.	

KOMPETENCJA: ODPOWIEDZIALNOŚĆ

O ODPOWIEDZIALNOŚCI

A. WARUNKI I RODZAJE ODPOWIEDZIALNOŚCI

1. Co to jest odpowiedzialność? Osoba odpowiedzialna świadomie podejmuje decyzje, akceptuje konsekwencje swoich działań i jest gotowa się z nich wytłumaczyć. Odpowiedzialność jest kompetencją, cnotą i sposobem bycia, który zakłada branie odpowiedzialności za własne decyzje i odpowiadanie za nie przed kimś. Odpowiedzialność jest zdolnością wytłumaczenia się z własnego postępowania.
2. Warunki potrzebne do budowania odpowiedzialności. Aby mogła zaistnieć odpowiedzialność potrzebne są dwa warunki:
 - wolność – aby odpowiedzialność mogła powstać, czyny muszą być realizowane w wolności. W tym znaczeniu ani zwierzęta, ani szaleńcy, ani małe dzieci nie są odpowiedzialne za swoje czyny, gdyż brakuje im weryfikacji rozumowej (a posługiwanie się umysłem jest konieczne, aby być wolnym).
 - prawo – powinna istnieć jakaś norma, dzięki której można ocenić zrealizowane czyny. Odpowiedzialność zawiera konieczność odpowiadania za własne czyny przed kimś, kto ustanowił normy zachowania.
3. Przed kim być odpowiedzialnym? Człowiek jest odpowiedzialny za swoje czyny przed osobą, która jest w stanie dyktować normy, przed samym sobą (głos sumienia) i przed innymi ludźmi. Aspekt odpowiedzialności przed innymi ludźmi może mieć różne rodzaje: odpowiedzialność prawna (wobec praw cywilnych), rodzinno-domowa (przed członkami rodziny), pracownicza, itd.

B. CZY DOBRZE JEST BYĆ ODPOWIEDZIALNYM?

1. Kiedy małeje odpowiedzialność? Odpowiedzialność małeje, wówczas gdy małeje wolność, a więc gdy coś krępuje naszą wolę i możliwość pojmowania. Są to bowiem czynniki niezbędne dla realizowania wolnego działania. Może na to wpływać przykładowo przemoc, ignorancja czy strach.
2. Czy lepiej jest nie być za bardzo odpowiedzialnym? Nie. Lepiej jest być człowiekiem wolnym, odpowiedzialnym za własne czyny, zdolnym do podejmowania decyzji i ponoszenia za nie konsekwencji.
3. Dlaczego odpowiedzialność brzmi źle? Słowo odpowiedzialność przynosi złe skojarzenia z różnych powodów:
 - zazwyczaj wiąże się ją z błędami i karami, więc jeśli konsekwencje jakiegoś działania są pozytywne, nie mówi się o odpowiedzialności, lecz o sukcesie (w rzeczywistości sukces zakłada wcześniejszą odpowiedzialność).
 - Odpowiedzialność przed innymi wydaje się stać w sprzeczności z własną wolnością (ale obie te rzeczy są połączone:

BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA

- dodatkowe narzędzia Programu Leader100, służące wzmacnianiu wiedzy i motywacji. Zawierają wskazówki, inspiracje i doświadczenia związane z rozwijaniem konkretnych kompetencji i nawyków.

bez wolności nie ma odpowiedzialności, tylko ten kto jest panem swoich uczynków może za nie odpowiadać).

- Odpowiedzialność przed samym sobą stoi w sprzeczności z własnymi gustami i wygodami (ale bycie niewolnikiem gustów prowadzi do egoizmu).
- Odpowiedzialność jest stawiana w opozycji do rozrywki (w rzeczywistości jest ona w sprzeczności jedynie z niepożądaną i bezcelową rozrywką; osoba odpowiedzialna wie, kiedy i jak się rozsądnie bawić).
- 4. Jakich wymówek używa się, aby unikać odpowiedzialności? Jako że odpowiedzialność może się komuś kojarzyć źle, często zdarza się, że wymyśla się usprawiedliwienia, aby przed nikim nie odpowiadać. Możemy je podzielić na grupy:
 - unikanie odpowiedzialności przed innymi, gdzie często zrzuca się winę na innych albo mówi się „jestem wolny i robię to, co mi się podoba”. Co oznacza, że nie jestem odpowiedzialny za swoje zachowanie przed nikim (oczywiście ludzka wolność na tym nie polega).
 - unikanie odpowiedzialności przed własnym sumieniem, gdzie wykorzystywanym narzędziem jest brak refleksji: można tak sobie namieszać w głowie, że człowiek staje się niezdolny do myślenia. Innym sposobem jest mówienie „nie interesuje mnie to”, albo „nic mnie to nie obchodzi” (ale sumienie stara się protestować wobec takiego pomijania).

C. JAK ROZWIJAĆ ODPOWIEDZIALNOŚĆ?

1. Jak być bardziej odpowiedzialnym? Najszybszą drogą do rozwoju odpowiedzialności jest jasne przyznanie, że od naszego zachowania zależą poważne sprawy. Ludzie, którzy mają ideały i wysoko podniesioną poprzeczkę natychmiast biorą odpowiedzialność za swoje decyzje.
2. Jakie cechy wspomagają odpowiedzialność? Różne cnoty lub kompetencje są we wzajemnych związkach z odpowiedzialnością. Na przykład:
 - Dzielność – aby zdać sobie sprawę z własnego postępowania, potrzebna jest odwaga, która jest silniejsza niż strach przed karą (jest to odpowiedzialność przed innymi).
 - Pokora – duma utrudnia zdolność poproszenia o przebaczenie, podczas gdy osoba pokorna przyznaje się do swoich błędów (jest to odpowiedzialność przed samym sobą).
3. Czy odpowiedzialność rośnie wraz z wiekiem? Gdy dorastamy zazwyczaj musimy podejmować coraz ważniejsze decyzje i zazwyczaj odpowiedzialność rośnie. Nie jest to jednak zmiana, która następuje automatycznie z biegiem lat, ale dzięki zwyczajom, które się nabywa.

KOMPETENCJE:

Roztropność, posłuszeństwo | Odpowiedzialność | Uczciwość, sprawiedliwość

Wiek: 11-12

FILM: „Most do Terabithii”

Przebieg warsztatów DKF (Dyskusyjnego Klubu Filmowego):

1. Jeden z uczestników przedstawia krótką charakterystykę filmu (podstawowe informacje znajdują się w tytule: „O filmie” na końcu tego dokumentu).
2. Oglądanie filmu z przygotowaną wcześniej tabelą na kartce papieru, podzieloną na 4 części: 1. Minuta filmu, 2. Opis sceny, 3. Moje komentarze (np. zachowania pozytywne lub negatywne), 4. Komentarze pozostałych uczestników.
3. Po obejrzeniu filmu poświęcamy krótką chwilę na uzupełnienie tabeli oraz na wydanie własnej oceny na temat filmu: a) jakość techniczna filmu w skali od 0 do 10, b) czy film podobał mi się czy też nie, c) wartości pozytywne lub negatywne, które według mnie wyróżniają się w filmie, d) inne własne uwagi.
4. Każdy z uczestników wyraża swoją ocenę (zob. punkt 3.)
5. Wzbogacająca dyskusja/refleksje/konwersacja na temat filmu.

KINO

Film jest językiem obrazu. Jest narzędziem do szerzenia kultury, idei, zachowań, ideałów. Czasem jest wykorzystywany do szerzenia propagandy. Sceny z filmu chce się naśladować. Nie tylko odzwierciedla on rzeczywistość, ale także wpływa na nią pozytywnie lub negatywnie. Amerykanie, świadomi potęgi kina, wykorzystują filmy do rozpowszechniania wartości, które mogą mieć szczególne znaczenie dla ludzi: wysiłek, dzięki któremu osiągamy własne cele; siła woli i wytrwałość; miłość do ojczyzny; silne pragnienie, by spełnić marzenia, które wydają się nierealne. Słynny amerykański sen: jeśli spróbujesz i będziesz wytrwały, marzenia się spełnią.

„O FILMIE”

Tytuł wersji polskiej i oryginału:

„Most do Terabithii”/ „Bridge to Terabithia”

Reżyseria: Gabor Csupo

Rok: 2007

Jakość techniczna: 7

Uwagi: -

Czas trwania filmu: 95 min.

Produkcja: amerykańska

Gatunek: dramat, fantasy, przygodowy

Muzyka: Aron Zigman

BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA

– dodatkowe narzędzia Programu Leader100, służące wzmocnieniu wiedzy i motywacji.

Zawierają wskazówki, inspiracje i doświadczenia związane z rozwijaniem konkretnych kompetencji i nawyków.

FABUŁA:

Kres marzeń 11-letniego Jesse'ego o zostaniu najszybszym człowiekiem świata następuje z chwilą, kiedy chłopiec w szkolnym wyścigu przegrywa z klasową samotniczką, Leslie. Nieoczekiwanie tak rozpoczyna się ich przyjaźń.

Wkrótce przyjdzie im odkryć w pobliskim lesie zamieszkaną przez magiczne stworzenia krainę Terabithii. Przyjaźń z elfami i trollami zaowocuje objęciem przez Jesse'go i Leslie rządów w tym niezwykłym królestwie.

KOMPETENCJE:

Odpowiedzialność | Wdzięczność, transcendencja | Obywatelstwo cyfrowe

Wiek: 11-12

FILM: „Ralph demolka”

Przebieg warsztatów DKF (Dyskusyjnego Klubu Filmowego):

1. Jeden z uczestników przedstawia krótką charakterystykę filmu (podstawowe informacje znajdują się w tytule: „O filmie” na końcu tego dokumentu).
2. Oglądanie filmu z przygotowaną wcześniej tabelą na kartce papieru, podzieloną na 4 części: 1. Minuta filmu, 2. Opis sceny, 3. Moje komentarze (np. zachowania pozytywne lub negatywne), 4. Komentarze pozostałych uczestników.
3. Po obejrzeniu filmu poświęcamy krótką chwilę na uzupełnienie tabeli oraz na wydanie własnej oceny na temat filmu: a) jakość techniczna filmu w skali od 0 do 10, b) czy film podobał mi się czy też nie, c) wartości pozytywne lub negatywne, które według mnie wyróżniają się w filmie, d) inne własne uwagi.
4. Każdy z uczestników wyraża swoją ocenę (zob. punkt 3.)
5. Wzbogacająca dyskusja/refleksje/konwersacja na temat filmu.

KINO

Film jest językiem obrazu. Jest narzędziem do szerzenia kultury, idei, zachowań, ideałów. Czasem jest wykorzystywany do szerzenia propagandy. Sceny z filmu chce się naśladować. Nie tylko odzwierciedla on rzeczywistość, ale także wpływa na nią pozytywnie lub negatywnie. Amerykanie, świadomi potęgi kina, wykorzystują filmy do rozpowszechniania wartości, które mogą mieć szczególne znaczenie dla ludzi: wysiłek, dzięki któremu osiągamy własne cele; siła woli i wytrwałość; miłość do ojczyzny; silne pragnienie, by spełnić marzenia, które wydają się nierealne. Słynny amerykański sen: jeśli spróbujesz i będziesz wytrwały, marzenia się spełnią.

„O FILMIE”

Tytuł wersji polskiej i oryginału:

„Ralph demolka”/ „Wreck-It Ralph”

Reżyseria: Rich Moore

Rok: 2012

Jakość techniczna: 8

Uwagi: –

Czas trwania filmu: 101 min.

Produkcja: amerykańska

Gatunek: animacja, familijny, komedia

Muzyka: Henry Jackman

BIBLIOTEKA ARYSTOTELESA

– dodatkowe narzędzia Programu Leader100, służące wzmocnieniu wiedzy i motywacji.

Zawierają wskazówki, inspiracje i doświadczenia związane z rozwijaniem konkretnych kompetencji i nawyków.

FABUŁA:

Wraz z tytułowym bohaterem udajemy się tam, gdzie każdy sen kosztuje złotówkę – do salonu gier. W listwie przeciwprzebieciowej, służącej tu za stację kolejową Wasza Gra Główna (!), bohaterowie masowej wyobraźni rozjeżdżają się do pracy i do domów.

Nie inaczej jest z Ralphem Demolką, który zabawia dzieciaki w grze stylizowanej na krzyżówkę „Rampage” i „Donkey Konga”. Podczas gdy nasz osiłowaty bohater, z łapami jak bochny chleba i monstrualnie rozdętą kłatą, terroryzuje mieszkańców pewnego budynku, rezolutny Feliks Zaradzisz naprawia magicznym młotkiem wyrządzone przez Ralpha szkody.

Wkrótce, umęczony codzienną harówką i brakiem wdzięczności ze strony „współpracowników”, Ralph daje nogę ze swojej gry.

Chce znaleźć uznanie i stawę w innych światach. Nie trzeba dodawać, że będzie musiał na nie pracować jeszcze ciężiej.

DO PRACY W GRUPIE

– instrukcja

WSTĘP:

Ogólnie rzecz biorąc, materiały Leader100 do Pracy w Grupie składają się z trzech części: a) historyjka -case- lub opowiadanie związane z konkretną kompetencją, b). pytania dotyczące historyjki, kompetencji lub nawyku i c) kilka przykładowych wniosków osób, które pracowały nad historyjką (*case-m*).

JAK PRACOWAĆ W GRUPIE?

Grupa powinna składać się przynajmniej z 6 uczestników w podobnym wieku. Oczywiście, jeśli nie jest to możliwe, można zaprosić innych członków rodziny i znajomych do pracy w grupie, dostosowując się do sugestii oraz instrukcji materiałów do Pracy w Grupie. Praca w Grupie trwa 30-40 minut.

Dla uczniów do 10 roku życia, każdy materiał do Pracy w Grupie zawiera instrukcje dla prowadzącego.

Dla uczniów od roku życia, jeśli dokument nie zawiera innych wskazówek, praca w grupie będzie realizowana zgodnie z metodą analizy przypadku (ang. *case method*). Według tej metody, przed dniem spotkania każdy uczestnik czyta **historyjkę** i sam zastanawia się nad tematami poruszonymi w pytaniach.

W dniu realizacji Pracy w Grupie za pomocą metody analizy przypadku (*case method*):

- Ustalamy, kto będzie moderatorem spotkania; może nim być coach, wychowawca klasy, opiekun grupy, zaproszony gość, a także jeden/jedna z kolegów/koleżanek z grupy.
- Jeśli nie zrobiono tego przed spotkaniem, czytamy pytania, krótko się nad nimi zastanawiamy, a następnie czytamy tekst historyjki, mając na uwadze wcześniejsze pytania. Moderator dba, aby na następne czynności zostało około 30 minut.
- Potem, aby dobrze przygotować się do pracy w dużej grupie, przystępujemy do pracy w 3-4 osobowych małych grupach:
 - » każdy wyraża swoje zdanie w małej grupie, udzielając odpowiedzi na każde pytanie; UWAGA: mała grupa nie musi ustalać wspólnej odpowiedzi na każde pytanie; koncepcja jest taka, żeby w małej grupie wyrażać własne zdanie i zobaczyć, jak inni reagują na moje zdanie.

PRACA W GRUPIE

Podczas pracy w grupie, dzięki interakcji z innymi otwierają się nowe horyzonty oraz nowe spojrzenia na ten sam problem, bo „w grupie inaczej”. Warto korzystać z tej metodologii.

- » dyskusja w małych grupach trwa ok. 5-10 minut i w tym czasie moderator chodzi między podgrupami i zachęca do udzielania pełnych odpowiedzi, aby uczniowie nie tylko mówili co i jak, ale też dlaczego, w jakim celu, itp.
- Łączymy małe grupy z powrotem w jedną dużą grupę. Jeśli to możliwe, siadamy w kole i patrzymy na tablicę/flipchart.
- Moderator dzieli tablicę na 4 KOLUMNY (I. Fakty, II. Problemy, III. Rozwiązania i IV. Wnioski):
 - » Opisujemy bohaterów historyjki i fakty związane z nimi i historią. Moderator zapisuje je na tablicy w I KOLUMNIE „Fakty”, tzn. historyjka jest źródłem faktów *case method*.
 - » Następnie przechodzimy do omówienia Problemów i moderator zapisuje w II KOLUMNIE, jakie są według nas możliwe „problemy” każdego bohatera historyjki. Moderator zapisuje je w formie pytań dotyczących kwestii, które bohater ma do rozwiązania. „Problem” jest sytuacją, w której dla jednej kwestii możliwe są różne rozwiązania i trudno jest wybrać to najlepsze. Np. problemem dla trenera drużyny piłki nożnej jest „jaką najlepszą jedenastkę wybrać, jeśli mam około 20 dobrych graczy w klubie”. Następnie szukamy Problemu Przewodniego, który związany jest w największym stopniu z nawykiem, który chcemy utrwaląć. Bardzo często problem ten znajduje się na końcu historyjki.
 - » W III KOLUMNIE przedstawiamy różne opcje Rozwiązań, które według nas pomogą rozwiązać Problem Przewodni i dyskutujemy o nich (wypisujemy i analizujemy sugestie rozwiązań, grupujemy je i nadajemy im priorytety);
 - » W ostatniej, IV KOLUMNIE zapisujemy Wnioski dla nas (czyli rozwiązania lub zachowania, które wynikają z zapisów na tablicy i dyskusji), które warto zapamiętać oraz potencjalne błędy, których warto unikać. Jeśli jest to możliwe i potrzebne, moderator może uzupełnić wnioski, komentując konkluzje innych osób, które również pracowały nad tą historyjką. Cała Praca w Grupie i wszystkie wnioski pomogą nam w rozwijaniu kompetencji i nawyku danego miesiąca oraz mogą być inspiracją w ulepszeniu mojego Planu Treningu, np. poprzez dodanie nowych Celów i Zadań.

MATERIAŁ DO PRACY W GRUPIE

Nawyk: Znam i wypełniam moje obowiązki

PYTANIA DO TEKSTU

1. Dlaczego koledzy nie chcą grać z Tomkiem w jednej drużynie?
2. Czy Tomek zachowuje się odpowiedzialnie? Dlaczego?
3. Co musi zrobić Tomek, aby odzyskać zaufanie kolegów?

HISTORIA:

„TOMEK I JEGO EKIPA”

Kilka minut przed jednym z meczów Tomek był zdenerwowany, ponieważ martwił się, czy koledzy wybiorą go do którejś z drużyn. Był przygnębiony i zastanawiał się dlaczego zawsze jest wybierany jako ostatni. Uważał, że gra całkiem nieźle.

Rzeczywiście stało się tak, jak przypuszczał – został wybrany do jednej z drużyn jako ostatni. Był zdenerwowany tą całą sytuacją, nie rozumiał, dlaczego nikt nie chciał go wybrać. Trener wskazał każdemu z uczniów pozycję na boisku i zaczął się mecz. Tomek grał na pozycji obrońcy. I nawet dobrze mu szło. Jednak w pewnym momencie poczuł się bardzo zmęczony i oznajmił, że już mu się nie chce dalej grać. Zszedł z boiska dokładnie w tym momencie, w którym był najbardziej potrzebny. Drużyna przeciwna wykorzystwała sytuację i strzeliła w tym czasie gola. Łatwo się domyślić jaka była reakcja kolegów Tomka z drużyny – obrazili się i powiedzieli, że nie chcą żeby więcej z nimi grał. Koledzy z drużyny przeciwnej zaczęli się z niego śmiać. Całe zdarzenie nie umknęło oczywiście oczom trenera.

Wracając do domu, Tomek zaczął rozmawiać z Piotrkim, kolegą z meczu, który mieszka niedaleko, o tym, że nie rozumie zachowania swojej drużyny oraz zapytał go dlaczego, będąc dobrym graczem, zawsze wybierają go jako ostatniego. Piotrek, który nadal był zdenerwowany na Tomka powiedział mu, że to nie pierwszy raz jak się tak zachowuje i opuszcza swoją drużynę w ważnym momencie. Oprócz tego nie dotrzymywał słowa w innych sytuacjach, na przykład umawiał się na mecz z kolegami, a potem się na nim pojawiał. Tomek po wysłuchaniu tych słów, pożegnał się z Piotrkim i zaczął się zastanawiać nad tym, co przed chwilą usłyszał.

Trener zazwyczaj przymykał oko na dotychczasowe zachowanie Tomka, jednak tym razem postanowił pomóc

mu zrozumieć, o co w tym wszystkim chodzi i porozmawiać z nim na przyszłych zajęciach. Zaczął się więc zastanawiać: Jak zacząć rozmowę z Tomkiem, by zrozumiał, że chce mu pomóc? Co należy wytłumaczyć Tomkowi, aby zrozumiał swój błąd? Co powinien zrobić Tomek, aby móc lepiej wypełniać swoje obowiązki?

KILKA PRZYKŁADOWYCH WNIOSKÓW OSÓB, KTÓRE PRACOWAŁY NAD HISTORYJKĄ *:

1. Tomek ma problem, który utrudnia mu relacje z kolegami. Nie można na nim polegać, ponieważ dobrowolnie opuszcza boisko w trakcie meczu oraz nie dotrzymuje słowa, przez co koledzy nie chcą go w swojej drużynie.
2. Tomek jest nieodpowiedzialny, ponieważ nie wypełnia swoich obowiązków, wystawia do wiatru swoich kolegów, czym zasługuje sobie na brak zaufania z ich strony. Rozmowa na temat odpowiedzialności nie wystarczy, aby zmienić się i być osobą, która zawsze wypełnia swoje obowiązki. Przede wszystkim należy włożyć wysiłek oraz pracę w daną kompetencję każdego dnia.
3. Aby zdobyć zaufanie kolegów, Tomek musi zmienić swoje złe nawyki oraz zacząć traktować poważnie swoje obowiązki.

* Dodatkowe wnioski lub sugestie dotyczące tej historyjki można wysłać mailem na adres leadersto@leader100.pl. Dziękujemy.

PYTANIA I SUGESTIE DLA RODZICÓW

Nawyk: Znam i wypełniam moje obowiązki

A. Poniżej przedstawione zostały inspirujące pytania, które mają na celu pomóc rodzicom we wspólnej i prywatnej samoocenie na temat wychowania dzieci w wyżej wymienionym nawyku i zastanowić się, w jakim stopniu są dla nich przykładem w tym obszarze:

1. Czy obiecujemy naszemu dziecku coś, czego później nie spełniamy?
2. Jeśli zobowiązemy się do czegoś wobec dzieci, spełniamy obietnicę z zaangażowaniem czy zaniedbujemy ją?
3. Czy nasze dzieci pamiętają o swoich obowiązkach, czy musimy im o nich przypominać? Uczymy je odpowiedzialności od najmłodszych lat?

B. Oprócz dobrego przykładu, ważne są czyny ukazujące rodzinne wsparcie dziecka w jego pracy nad rozwojem poszczególnych nawyków i kompetencji. Poniższe sugestie wskazują, w jakich działaniach związanych z danym nawykiem, potrzebne jest osobiste zaangażowanie ze strony rodziców:

1. Ustalenie z dzieckiem jasnego podziału obowiązków domowych w zakresie sprzątnięcia, opieki nad zwierzęciem itp. Egzekwowanie od dziecka przejęcia całkowitej odpowiedzialności za powierzone zadania, bez konieczności przypominania o potrzebie ich realizacji.
2. Wymaganie od dziecka sumiennego odrabiania lekcji, przygotowywania się do zajęć, spakowania plecaka do szkoły. Stopniowe zmniejszanie roli rodziców w nadzorowaniu obowiązków szkolnych dziecka.
3. Uświadomienie dzieciom, że muszą ponosić konsekwencje swoich czynów (zła ocena w szkole, złe zachowanie itd.) jako efekt braku odpowiedzialności za powierzone zadania.

PYTANIA I SUGESTIE DLA RODZICÓW

W zadaniach, jakie stoją przed uczestnikami Programu Leader100, bardzo istotna jest rola ich rodziców, którzy mogą korzystać z przeznaczonych dla nich materiałów.

Oprócz tego, co zostało wspomniane powyżej, rodzice mogą jeszcze raz przeczytać dokument „Jak to działa” oraz:

- a. **porozmawiać** na osobności (najważniejsze jest słuchanie) **z dzieckiem** o jego planie rozwoju osobistego i zaoferować wsparcie w jego realizacji (dokument „Realizacja Planu Treningu”)
- b. **porozmawiać z coachem** swojego dziecka, by skuteczniej i bardziej profesjonalnie wspierać plan rozwoju ucznia (dokument z sugestiami dotyczącymi „Rozmowy Rodzice – Coach”)
- c. zobaczyć, jakie zadania proponuje Program w „Planie Treningu Ucznia” i **pomagać dziecku w ich realizacji**, głównie służąc własnym dobrym przykładem
- d. **znaleźć dobre inspiracje** do innych działań (np. oglądanie filmu w rodzinie) i odpowiedzi na wiele pytań wychowawczych, czytając materiały z „Biblioteki Arystotelesa” Programu Leader100
- e. zorganizować coś w stylu „Szkoły Rodziców” związanej z kompetencją i nawykiem, nad którymi dzieci pracują. „Szkoła Rodziców” to **spotkania rodziców**, których dzieci są na tym samym poziomie w Programie Leader100. Podczas tych spotkań rodzice wymieniają się doświadczeniami, organizują wykłady i warsztaty, analizują przypadki („case”), polecają książki, artykuły lub filmy itp. Oczywiście rodzice mogą liczyć na wsparcie coacha w organizacji tych spotkań
- f. **wysłać swoje sugestie**, opinie, komentarze lub doświadczenia dotyczące Programu i materiałów Leader100 na adres mailowy: leader100@leader100.pl. Z góry bardzo dziękujemy.

SUGESTIE DLA NAUCZYCIELI I SZEROKO ROZUMIANEGO OTOCZENIA WYCHOWUJĄCEGO UCZNIA

Nawyk: Znam i wypełniam moje obowiązki

WSTĘP:

W zadaniach, jakie stoją przed uczniami uczestniczącymi w Programie Leader100 (www.leader100.pl), istotna jest także rola wszystkich osób, które wpływają słowem lub przykładem na proces wychowawczy ucznia: nauczycieli prowadzących zajęcia szkolne lub pozaszkolne, starszego rodzeństwa, bliskich dorosłych krewnych (dziadków, wujków itp.), osób prowadzących zajęcia pozalekcyjne, trenerów sportowych, instruktorów, wychowawców lub opiekunów (np. w harcerstwie, w parafii), etc.

Wszyscy oni mają interakcję wychowawczą z uczniem, dlatego też powinni wiedzieć, że uczestniczy on w Programie rozwoju nawyków i kompetencji Leader100 (można wystać im do przeczytania dokument „Jak to działa”).

Powinni otrzymać również bieżący dokument, by mogli bardziej aktywnie wspierać plan rozwoju ucznia w wyżej wymienionej kompetencji i nawyku.

INSTRUKCJE:

Celem poniżej przedstawionych sugestii jest ukazanie osobistej możliwości wsparcia ucznia w pracy nad rozwojem poszczególnych nawyków i kompetencji.

Poniższe propozycje wskazują, w jakich zadaniach związanych z danym nawykiem, potrzebne jest osobiste zaangażowanie ze strony osób, które słowem lub przykładem wpływają na proces wychowawczy ucznia:

1. Przeprowadzenie z uczniami rozmowy na temat tego, za co czują się odpowiedzialni, czy sumiennie wypełniają swoje obowiązki oraz czy byłoby w stanie przyjąć dodatkowe zadania powierzone im przez rodziców.
2. Stworzenie listy zadań do wykonania w klasie: podlewanie kwiatów, przygotowywanie materiałów na zajęcia, przypominanie o terminach sprawdzianów itp. Rozdzielanie zadań pomiędzy uczniów oraz egzekwowanie terminowego ich wykonywania.
3. Uzmysłowienie uczniom, że odpowiedzialność to również umiejętność ponoszenia konsekwencji

SUGESTIE DLA NAUCZYCIELI I SZEROKO ROZUMIANEGO OTOCZENIA WYCHOWUJĄCEGO UCZNIA

Wykorzystując poniższe sugestie, można skuteczniej pomagać uczniowi w jego pracy nad sobą oraz utrwalaniu określonego nawyku.

swoich decyzji, zarówno tych dobrych, jak i złych. Jeśli obiecujemy coś komuś lub zobowiązujemy się do zrobienia czegoś, powinniśmy dotrzymać słowa.

Oprócz tego, co zostało wspomniane powyżej, można jeszcze raz przeczytać dokument „Jak to działa” oraz:

- a. porozmawiać z rodzicami ucznia lub z koordynatorem Programu Leader100, by skuteczniej i bardziej profesjonalnie wspierać plan rozwoju każdego ucznia, który uczestniczy w Programie,
- b. znaleźć dobre inspiracje do innych działań (np. oglądanie filmu w grupie) i odpowiedzi na wiele pytań wychowawczych, czytając materiały z „Biblioteki Arystotelesa” Programu Leader100 oraz
- c. wystać swoje sugestie, opinie, komentarze lub doświadczenia dotyczące Programu i materiałów Leader100 na adres mailowy: leader100@leader100.pl. Z góry bardzo dziękujemy.

EWALUACJA NAWYKU I KOMPETENCJI

W 29. dniu realizacji Programu albo po zakończeniu okresu ćwiczenia nawyku należy ocenić, jak udało się zrealizować podjęte postanowienia. Taka ewaluacja dostarczy wniosków pomocnych w rozwoju kolejnych nawyków i kompetencji. Ewaluację można zrobić samemu, razem z coachem lub w grupie/klasie.

Zanim wybierzesz następną kompetencję i nawyk do rozwijania, ważne jest, aby poświęcić trochę czasu na realizację sumiennej i uporządkowanej ewaluacji ostatniego miesiąca, co da Ci przewagę w następnym okresie pracy nad sobą. Jeśli jest taka możliwość, wymień się dobrymi doświadczeniami dotyczącymi rozwoju nawyku i kompetencji z coachem lub kolegami również uczestniczącymi w Programie.

W ostatnich tygodniach, plan był następujący:
Rozwinać kompetencję

Odpowiedzialność

utrwalając nawyk: „Znam i wypełniam moje obowiązki”

1 Czy jestem osobą odpowiedzialną? (zaznacz w skali od 0 do 10)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10

2 Czy jestem osobą, która zna i wypełnia swoje obowiązki? (zaznacz w skali od 0 do 10)

☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 ☐ 6 ☐ 7 ☐ 8 ☐ 9 ☐ 10

3 Jaka była twoja odpowiedź na pytanie 1 kiedy wypełniałeś Samoocenę? (możesz zapytać coacha)

4 Jaka była twoja odpowiedź na pytanie 2 kiedy wypełniałeś Samoocenę? (możesz zapytać coacha)

5 Odpowiedz na następujące pytania:

Czy Twoje cele i zadania do codziennej realizacji były konkretne?	Tak / Nie	Czy codziennie starałeś się zrealizować wszystkie cele i zadania?	Tak / Nie	Czy każdego dnia uzupełniałeś Tabelę Postępów?	Tak / Nie
Czy Twój motywator „M” dotyczył bardziej innych niż Ciebie samego?	Tak / Nie	Czy odbyłeś rozmowę coachingową?	Tak / Nie	Czy udało Ci się przeczytać lub skorzystać z któregoś z materiałów Biblioteki Arystotelesa?	Tak / Nie
Czy otrzymałeś w domu wsparcie dzięki temu, że rodzice wdrożyli sugestie Programu dla nich?	Tak / Nie	Czy otrzymałeś wsparcie poza domem dzięki temu, że coach, nauczyciele i opiekunowie wdrożyli sugestie Programu dla nich?	Tak / Nie	Czy udało Ci się współpracować z rówieśnikami (rozmowy nt. Programu, Praca w Grupie, DKF)?	Tak / Nie

Do przemyślenia: Odpowiedzi z powyższej tabeli wyjaśnią zapewne dlaczego w ostatnich tygodniach daną kompetencję udało Ci się rozwinąć bardziej lub mniej, utrwalając odpowiedni nawyk. Dostarczą Ci również wniosków pomocnych w rozwoju kolejnych nawyków i kompetencji.

6 Czy myślisz, że są inne czynniki, które pozytywnie lub negatywnie wpływały na realizację twojego planu rozwoju: TAK / NIE. Jakież?

7 Jakież masz sugestie dot. materiałów Programu Leader100?

Prosimy wskazać nazwę dokumentu: Samoocena, Plan Treningu, Praca w Grupie, etc. oraz konkretne uwagi lub sugestie. Można to zrobić po drugiej stronie kartki lub na tablicy, jeśli ewaluacja jest realizowana w grupie. Prosimy o wysłanie zdjęcia tych sugestii mailem na adres leader100@leader100.pl

8 Oczywiście nie ma problemu, jeśli oprócz odpowiedzi na pytanie 7, zostaną wysłane (np. przez coacha), także zdjęcia odpowiedzi na pytania 1-6. tej anonimowej ewaluacji. Pomoże to uczniom, którzy dzięki Wam, w przyszłości będą mogli pracować z jeszcze lepszymi materiałami Programu.

CO DALEJ? – PRACA NAD NOWĄ KOMPETENCJĄ I NAWYKIEM

Po wypełnieniu ewaluacji należy rozpocząć pracę nad nową kompetencją i nawykiem.

Dla uczniów, którzy uczestniczą w Programie Leader100 w grupie lub w klasie, kolejność kompetencji i nawyków jest już ustalona na cały rok. Uczniowie, ich rodzice, coachowie, opiekunowie i nauczyciele mają co miesiąc dostęp do nowych materiałów dla danej grupy/klasy przez platformę internetową Leader100.

Gdy uczeń realizuje Program samodzielnie to do momentu, kiedy będzie mógł dołączyć do jakiejś grupy (rzecz bardzo rekomendowana, bo łatwiej będzie współpracować z rówieśnikami) sam, z rodzicami lub z coachem może decydować o kolejności kompetencji i nawyków. Ma następujące opcje:

LISTA KOMPETENCJI I NAWYKÓW

Poziom Pre-Leader (dla uczniów w wieku 10-12 lat)

KOMPETENCJA	NAWYK POZIOMU PRE-LEADER
01. Ciekawość poznawcza	Zgłębiam tajniki przyrody. Regularnie chodzę na spacer i wycieczki
02. Szczerść	Uznaję własne błędy i unikam wymówek
03. Odpowiedzialność	Znam i wypełniam moje obowiązki
04. Męstwo	Cierpliwie pokonuję kaprysy i trudności
05. Obywatelstwo cyfrowe	Rozsądnie korzystam z Internetu oraz z urządzeń nowych technologii
06. Uczciwość, sprawiedliwość	Przyjmuję i stosuję się do reguł gier, sportu oraz do zasad funkcjonowania w społeczeństwie
07. Umiarkowanie	Dbam o rzeczy materialne własne i cudze
08. Wdzięczność, transcendencja	Odkrywam, doceniam i jestem wdzięczny za piękno świata
09. Porządek	Utrzymuję porządek wokół siebie
10. Solidarność, pomoc innym	Biorę udział w solidarnych działaniach na rzecz potrzebujących
11. Przyjaźń	Daję się poznać innym i dzielę się moimi zainteresowaniami
12. Hojność	Wychodzę z inicjatywą i realizuję drobne uczynki dla innych
KOMPETENCJA STAŁA: NAUKA, CZYTANIE, PRACOWITOŚĆ	
Nauka, czytanie, pracowitość (Rok szkolny)	Owocnie korzystam z lekcji i zajęć pozalekcyjnych
Nauka, czytanie, pracowitość (Wakacje)	Umiem znaleźć czas na czytanie i naukę

LISTA KOMPETENCJI I NAWYKÓW

Poziom Pre-Leader (dla uczniów w wieku 10-12 lat)

KOMPETENCJA	NAWYK POZIOMU PRE-LEADER
01. Szacunek, postawa obywatelska	Rozmawiam w sposób uprzejmy i ubieram się stosownie do okoliczności
02. Radość, optymizm	Gratuluje innym sukcesów, wspieram przy porażkach
03. Roztropność, posłuszeństwo	Rozróżniam, co powoduje radość, a co smutek, co dobro, a co zło
04. Inteligencja i równowaga emocjonalna	Buduję własną motywację
05. Praca zespołowa	Wykonuję dobrze i na czas to, co do mnie należy, również kiedy pracuję w grupie
06. Komunikacja	Stosuję się do podstawowych zasad komunikacji z innymi ludźmi
07. Otwartość na innych, empatia	Dzielę się doświadczeniami z innymi
08. Samodoskonalenie	Mam plan doskonalenia się i realizuję go
09. Profesjonalizm	Otrzymuję dobre oceny ze wszystkich przedmiotów
10. Odwaga	Rozmawiam o sprawach trudnych i wstydlivych z rodzicami i wychowawcą
11. Kreatywność, inicjatywa twórcza	Poszukuję i proponuję lepsze rozwiązania
12. Wielkoduszność, ideały	Mam cele na bliższą i dalszą przyszłość
KOMPETENCJA STAŁA: NAUKA, CZYTANIE, PRACOWITOŚĆ	
Nauka, czytanie, pracowitość (Rok szkolny)	Owocnie korzystam z lekcji i zajęć pozalekcyjnych
Nauka, czytanie, pracowitość (Wakacje)	Umiem znaleźć czas na czytanie i naukę

Sugerujemy, aby w każdym miesiącu uczeń rozwijał jedną kompetencję poprzez pracę nad konkretnym nawykiem.

Równolegle warto dbać o kształtowanie stałej kompetencji **Nauka**, która służy polepszaniu pracowitości.

Kiedy uczeń uczestniczy w **Programie Leader100** w grupie/klasie, może w grupie koncentrować się nad rozwojem kompetencji danego miesiąca, nad rozwojem kompetencji **Nauka** pracować w domu, licząc na wsparcie rodziców.

Zapotrzebowanie na materiały dotyczące konkretnych kompetencji i nawyków można zgłosić pisząc na adres mailowy leader100@leader100.pl. Na ten adres można również napisać jeśli potrzebny jest dostęp do e-learningowej platformy internetowej Leader100, przydatny do pracy w grupie. Znajdują się tam wszystkie materiały dla uczniów, ich rodziców i opiekunów.

Bardzo dziękujemy za współpracę i za skorzystanie z wiedzy i doświadczeń Leader100-Fundacji Edukacyjnej. Życzymy powodzenia w pracy z materiałami!

Zespół Leader100